

Juryrapport Onderzoeksprijs 2023-2025: Geschiedenis en Filosofie

De Jury heeft vier inzendingen grondig bestudeerd en beoordeeld.

Hierbij werden de volgende criteria gehanteerd: a) kwaliteit van de publicatie b) originaliteit van de onderzoeksvraag c) originaliteit van de onderzoeksmethode d) originaliteit van het bestudeerde corpus en e) relevantie voor het onderzoeksdomein.

De kandidaten voor de onderzoeksprijs 2025 in alfabetische volgorde zijn:

Roberta Biasillo, Una storia ambientale delle Paludi pontine. Terracina dall'Unità alla bonifica integrale (1871-1928), Roma, Viella, 2023, 225p

Saskia Kronenberg, "Gramsci's Writing Body. On Embodiment and Subaltern Knowledge" in *Interventions, International Journal in Postcolonial Studies*, 2024, 26/5, pp. 626-641

Nina Lamal, Italian Communication on the Revolt in the Low Countries (1566-1648), Leiden, Brill, 2023, 278p

Sam van der Vlugt, Rethinking Tax Sovereignty in the European Union, Amsterdam, IFBD (Doctoral Series, vol. 79), 2024, 631p

Net als bij vorige edities toont de WIS onderzoeksprijs ook nu weer aan hoe gevarieerd en productief het onderzoeksgebied is van de historische en filosofische studies in de Nederlanden. Opvallend hierbij is ook het aantal gepubliceerde proefschriften na eerdere promoties in zowel Nederland, België als Italië. Ook de keuze voor de uitgever is duidelijk een kwaliteitsfactor, net als de publicatie in tijdschriften die toonaangevend zijn voor het onderzoeksgebied. Van belang is ook de relevantie van de gebruikte onderzoeksmethode die vaak getuigt van een innovatieve opzet bij het bestuderen van bekende corpora.

De publicatie van Roberta Biasillo reconstrueert de bestaande narratieven rond de beroemde drooglegging van de Pontijnse moerassen in historisch perspectief. De keuzes voor de methode en het bronnenmateriaal zijn hier richtingaangevend: een combinatie van 'microhistory', etnografische analyse van de betrokken bevolkingsgroepen en de aandacht voor de impact op landschap, milieu en natuur.

Ook het artikel van Saskia Kronenberg vertrekt vanuit een methodologische keuze, namelijk het verband tussen 'de writing body' van Antonio Gramsci, de opvallende zelf gethematiseerde fysiologische kenmerken van de intellectueel en de impact hiervan op de aard van kennis en ideeëngoed door de auteur ontwikkeld. Precies het lichaam is dus, volgens teksten van Gilles Deleuze, 'source of information' voor een kenmerkende 'subaltern knowledge'. Kronenberg gebruikt met name de correspondentie van Gramsci (met moeder en schoonzus) om dit aspect toe te lichten. Een vraag van de Jury hierbij is hoe deze stelling ook kan worden verdedigd vanuit de directe bronnen van Gramsci's oeuvre.

Op empirische wijze toont Lamal de variatie aan in de geschreven documenten (al dan niet officieel) rond historische feiten in transnationaal perspectief. De reactie op de 16de-eeuwse revolutie in de Nederlanden wordt overtuigend in kaart gebracht via de 'disclosure' van documenten die niet eerder systematisch werden bestudeerd. Deze publicatie is de publieksuitgave van het proefschrift aan de KU Leuven en de University of St Andrews en combineert communicatiegeschiedenis met de analyse van de vroegmoderne diplomatie en deelaspecten uit de boekgeschiedenis. De Jury is benieuwd naar een eventuele voortzetting van dit perspectief via de aandacht voor 'l'altro lato', namelijk de hervormingsgezinde bewegingen in katholiek Italië in dit tijdsvak en de 'diaspora' van deze groepen in Noord-Europa.

De vrij omvangrijke publicatie door Sam Van der Vlugt is het resultaat van een proefschrift aan de Universiteit Antwerpen samen met de Università degli Studi di Salerno. De Jury waardeert deze bijdrage aan de reconstructie van het integratieproces binnen de EU, met name vanuit Italiaans perspectief. De methode van vergelijkende rechtsgeschiedenis (en in het bijzonder het meerjarig proces van de onderlinge afstemming van verschillende fiscale systemen binnen de EU) is wellicht een niche die vanuit de WIS in de toekomst nog meer aandacht verdient.

Besluitvorming van de Jury

Het belangrijke boek van Biasillo krijgt van de Jury een eervolle vermelding. De aansluiting bij de recente en veelbelovende ontwikkeling van de sub-discipline 'Environmental History' heeft de Jury sterk gewaardeerd, maar ook de vlotte leesbaarheid van het werk, de verzorgde stijl, taalrijkdom en elegante schriftuur.

De WIS onderzoeksprijs 2025 gaat dit jaar naar een onderzoekslijn rond 'print en power' die voor de vroegmoderne studies in Nederland intussen toonaangevend is gebleken. De Jury is onder de indruk van de baanbrekende publicatie over de intensiteit en de complexiteit van communicatienetwerk tussen Italië en de Nederlanden, naar aanleiding van de historische opstand tegenover de Spaanse overheid. De auteur zet met deze studie een ijkpunt neer in het vakgebied, dat de Jury heeft overtuigd. Om deze redenen gaat de WIS onderzoeksprijs 2023-2025 'Geschiedenis en Filosofie' dit jaar naar het werk en het onderzoek van Nina Lamal.

Cristiano Amendola, Philiep Bossier (juryvoorzitter), Serena Ferente, Veronica Manson (direttrice dell'Istituto Italiano di Cultura, Amsterdam), Arthur Weststeijn.